30. štev. Poštnina plačana v gotovini. V Ljubljani, soboto 26. julija 1924. Posamezna številka 1·50 Din. Leto VI.

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Gradišče št. 7, levo. Telefon štev. 77.

Izhaja vsako soboto.
Mesečna naročnina: za tuzemstvo 6 Din za inozemstvo 8 Din.

Inserati se računajo po velikosti: Cene so navedene v oglasnem delu.

Za zmago poštene politike.

V Ljubljani, 24. julija 1924.

V času, ko pišemo te vrstice, se v Beogradu odloča o naši državni krizi. Vsi iskreni Jugoslovani, ki resnično ljubijo to državo, morajo le želeti, da odneso končno zmago oni možje, ki stoje na stališču bratskega sporazuma. Povrniti se mora doba navdušenja za jugoslovansko državo izza časa neposredno po prevratu. To se bo nedvomno tudi zgodilo, ako se bodo odpravile težke pogreške, ki so bile med tem časom storjene od strank, ki nosijo odgovornost za žalostne razmere, ki so zavladale v naši državi, ker so postavljale vedno sebe na prvo mesto, namesto da bi postavile nad svoje ožje strankarske interese interes celokupne države. Stranke propadajo, Jugoslavija ne sme propasti! Zato se mora v času državne krize — in za državno krizo gre sedaj — postaviti vsak iskren Jugoslovan, ne glede na strankarsko pripadnost, na stran države, ki že od prevrata sem trpi pod težo naše zavožene oficijelne politike.

S stališča našega programa nas nobena rešitev politične krize meščanskih strank v Beogradu ne more zadovoljiti, ker hočemo poleg nacijonalne enakopravnosti doseči tudi socijalno enakopravnost, socijalizem. Toda pozdravljamo za sedaj tisto rešitev, ki je bližja našemu programu. Interes imamo na urejenih razmerah v državi, v okviru katere delamo za naše končne cilje. Zato odločno odklanjamo vsako kombinacijo, ki hoče vztrajati še nadalje pri sedanjih neurejenih razmerah in ne priznava zakona, ampak le surovo nasilje, ki se protivi načelom prave demokracije in je za diktaturo. Ako bi uspela Pašić in Pribičević, bi se razmere poslabšale in nastal bi neizogiben bratomorni boj. To se mora v interesu naroda in države preprečiti za vsako ceno. Tem bolj v času, ko tudi že v Italiji uvidevajo, da fašizem, ki je identičen z absolutizmom in diktaturo, vodi državo v propast.

Zato najiskreneje želimo, da uspe akcija onih državnikov, ki so uvideli pogrešnost dosedanje politike in so se prepričali, da moramo preokreniti na pot sprave, medsebojnega spoštovanja, poštenosti in prave bratske ljubezni. Želimo, da uspe akcija g. Ljube Jovanovića. Glavno je, da je podan začetek. Potem se bo pokazalo, da se bo marsikdo, ki so ga prištevali k protidržavnim elementom, poprijel z vso vnemo in ljubeznijo dela za pomirjenje in konsolidacijo države, v prepričanju, da ima njegovo sodelovanje gotov pomen in da ne nosi vode v morje, medtem ko se je doslej upravičeno smatralo za najbolj pozitivno le ono delo, ki je delovanje dosedanjih režimov izpostavljalo najneizprosnejši kritiki.

Tako gledamo na današnjo situacijo in menimo, da imamo največ povoda ogrevati se za pravilno rešitev krize baš mi, ki zasopamo interese delavstva, ki pod sedanjimi razmerami največ trpi. Delavstvo je zainteresirano na tem, da se likvidirajo vsi spori, ki onemogočajo pravilen razvoj političnih razmer v državi, da bomo mogli pričeti čimpreje z ustvarjajočim delom v blagor državljanske celokupnosti. B.

Mistificirana „Samouprava“.

»Bedaki govore v svojem srcu: Ni boga.«
Ps. 14, 53.

Našli so se zlohotni ljudje, utajili prvi del psalmistovega izreka ter zmagoslavno zakričali v svet: ni boga! Dokaz temu — sv. pismo. In zopet so se našli zlohotni ljudje, iztrgali nekaj citatov »Nove Pravde« ter jih po znanih ovinkih vtihotapili v službeno glasilo največje in najstarejše stranke v državi, stranke, ki se skoro istoveti z državo samo. In zato ni vseeno, kaj imenovano službeno glasilo piše in kdo je služil listu kot informator.

»Samouprava« je objavila obširen članek, v katerem obsoja Narodno socijalistično stranko v Sloveniji kot protidržavno stranko in proti kateri bo treba četudi istočasno priznava, da sestoji NSS iz iskrenih nacijonalistov, nastopiti z represalijami. Na številne popolnoma neosnovane očitke smo primorani resnici na ljubo ugotoviti nasprotna dejstva ter očitke a limine zavrniti.

Neresnica je, da napada NSS narodno radikalno stranko in še posebej Srbe. NSS načeloma ne napada nobene stranke, ki je priznana in ki deluje v okviru države, ker stoji NSS na stališču, da je vsaka stranka upravičena doeksistence, če deluje v interesu države in naroda. Iz tega stališča proti NRS niti nastopati nismo mogli, ker nam je dobro znana njena zgodovina in ker se tudi zavedamo velikih zaslug stranke za Srbijo in sedanjo skupno našo državo. V kolikor pa smo zasledovali delovanje te stranke s stvarno kritiko, smatramo NRS za toliko vzvišeno nad malenkostmi, da bo pomen zdrave kritike prenesla in vpoštevala. Ločiti ji tedaj ne bo težko stvarne kritike od obskurnih napadov, če prelista vseh šest letnikov »Nove Pravde« in se uveri, da »N. P.« na NRS ni nikdar vršila nedostojih napadov, tem manj, ker v Sloveniji z NRS do zadnjih časov nismo imeli neposrednih stikov.

Iz trte izvit je očitek, da NSS pobija narodno in državno edinstvo, ker je baš nasprotno res. Vsaka številka »Nove Pravde« dovolj dokazuje, da se ravno »N. P.« dosledno in v prvi vrsti bori za narodno in državno edinstvo in da nastopa brezobzirno proti vsakomur, kdor bi hotel državo in narod ogrožati. Težko je to dokazovanje, ker bi morali v dokaz tem trditvam prepisati na stotine člankov iz »N. P.«, kar je pa za okvir kratke konstatacije povsem nemogoče. Zato naj si »Samouprava« prilično vzame nekoliko časa in truda in *sama po lastnih* ljudeh poišče v »N. P.« dokaze za našo obtožbo ali razbremenitev. Na podlagi voljubno in zlohotno kombiniranih citatov iz lista se pa ne more kratkomalo izreči tako težke obsodbe. Baš v tem vprašanju se NSS bistveno razločuje od internacijonalnih marksističnih strank in je imela NSS s socijalnimi demokrati in komunisti že težke boje, ker je stavila vprašanja države in naroda kot temeljno točko na prvo mesto. Tu moramo še izrecno povdariti, da je NSS s trudom in tudi z uspehom odvračala naše delavstvo od brezdomovinske internacijonale, kamor so naše delavstvo podili ravno naši samostojni demokrati, ki so delavstvo nasilno odvračali od nacijonalnih strank. Odtod tudi naši spori z JDS.

Da bi nastopala »N. P.« proti pouku srbščine in cirilice v naših šolah, je prosta izmišljotina. »Samoupravo« opozarjamo na naše mladinske organizacije »Bratstvo« s podružnicami. Ta organizacija je v Sloveniji prva in edina že pred leti ustanovila celoletne tečaje s paralelkami za poduk srbščine in cirilice. Iz tečajev je izšlo že na stotine učencev srbskega jezika s prav odličnim uspehom. Javnim izpitom je prisostvoval zastopnik ministrstva prosvete, ki je izrekel prirediteljem tečajev, učiteljem ter učencem priznanje in zahvalo ministrstva prosvete. »Samouprava« se lahko kratkim potom osebno uveri v resničnosti teh navedb pri imenovanem ministrstvu, nakar se bo uverila, da spada tudi predmetni očitek v vrsto neštetih, proti NSS naperjenih klevet.

Vseh šest letnikov »N. P.« nima niti besedice, ki bi žalile našo zmagovito vojsko; nasprotno smo se vedno zavzemali za armado, ki nam je brezdvomno potrebna vsaj dotlej, dokler so tudi ostali narodi in zlasti naši sovražniki oboroženi do zob. Kako pa naj reklamiramo naše zasužnjene brate, katerih osvobojenje nam je vedno na srcu, če bi na drugi strani zahtevali ukinjenje vojske. Mi prav dobro vemo, da je obstoj vsake države brez oborožene sile nemogoč, kar nam zlasti jasno dokazuje sovjetska Rusija, ki vzdržuje najmočnejšo armado na svetu. Mislimo da ne bo nihče tako naiven in pripisoval nam, da bomo bolj papežki nego papež in zahtevali pri nas odpravo armade, pri tem pa priznavali upravičenost oborožene sile pri Italijanih ali v sovjetski Rusiji. Tudi ta očitek moramo kot neosnovan zavrniti.

Radićevega razdornega dela nismo nikdar odobravali, odnosno zahtevali zanj svobodo agitacije. Res je le, da smo vedno trdili, da država ne bo preje v miru in pri rednem delu, dokler ne bo dosežen sporazum s Hrvati, ki so tudi naši bratje in enakopravni sodržavljani. Res pa je, da smo Radićeve ekstravagance že ponovno z vso ostrostjo ožigosali. Tudi v tem se »Samouprava« lahko poljubno sama prepriča. Če še pripomnimo, da so v naših vrstah člani dobrovoljci, žrtve avstrijske *vojaške* diktature in da sodelujejo naši pristaši pri Sokolu in vseh narodnih organizacijah, bo to menda dokaza dovolj, da je NSS eminentno nacijonalna stranka, ki je klevete nasprotnikov ne morejo ogrditi.

Mi zagovornikov ne potrebujemo in se tudi nočemo naivno izgovarjati ali izbegavati. Odločno pa se moramo zavarovati proti temu, da bi se nam podtikalo delikte, ki so absolutno nemogoči in ki jih nikdar zagrešili nismo. Zahtevati moramo od resnih državnikov in strank, ki hočejo za take veljati, da se stvar preišče, razčisti in dožene čista resnica. Klevete ne smejo tvoriti podlage obtožbi in tudi justifikacija ne sme slediti neosnovani obsodbi. Če je »Samouprava« na tem, da dožene resnico, jej to ne bo težko. Vzame naj v roke naše glasilo »N. P.« in program naše stranke. Grožnj s persekucijami pa se ne bojimo, ker je naša vest čista!

»Samouprava« ima o Slovencih, naših razmerah in o stranki NSS prilično toliko pojma, kot mi Slovenci o Macedoniji. Navezani smo eni in drugi le na informacije. Žalostno, če prihajajo informacije iz kalnih virov. »Samouprava« naj vzame v roko vse številke vodilnega glasila slovenskih samostojnih demokratov in naj prečita izjave tega glasila o NRS ob času, ko so bili demokrati v opoziciji proti radikalom. »Samouprava« se bo zadivila nad silno sličnostjo »Jutrovih« karakterizacij NRS in sedanje obtožbe napram NSS v »Samoupravi«. Obilne neprijateljske intervencije v Beogradu v škodo naših ljudi nas potrjujejo v naziranju, odkod izvirajo vse klevete. Mi informatorja, kakor tudi pisca članka v »Samoupravi« prav dobro poznamo, škoda le, da se je dala »Samouprava«, kot resen list tako hitro prevarati. Že tožbe, da ima NSS spore z JDS v Ljubljani, bi jo morale opozoriti na to, da gre tukaj za mistifikacijo in nečedne namene! Želimo, da »Samouprava« poišče prihodnjič boljših in bolj gentlemanskih informatorjev; za sedanjega pisca pa velja: »Où courrez — vous donc, monsieur l'abbé, Vouz allez vous casser le nez«, ali po domače: »Kam pa vendar drvite gospod abé, saj si boste nos razbili!« —

M. Z.:

Par nobile fratrum.

Zadnjič smo omenili, da je glasilo salonskih narodnjakarjev, »Slov. Narod«, tik pred izbruhom svetovne vojne denunciral avstrijski policiji slovenske preporodaše ter jih pri tem še opsoval kot »garjeve ovce« in »smrkavce«. Policija je denuncirane idealiste pometala v ječe, kjer je eden izmed teh nacijonalistov — Endlicher, — v glavnem kot žrtev »Narodove« denuncijacije tudi v ječi umrl. Proti ostalim se je po zaslugi »Slov. Naroda« vodil dolgotrajni proces, ki se seveda ni končal za denuncirance v »žaru cesarske milosti«; ječe in preganjanja teh pogumnih borcev za jugoslovansko misel so bila plod denuncijacije in neodpustljive strahopetnosti »Sl. Naroda«.

Danes priobčujemo efijaltsko okrožnico, ki jo je razposlal ob izbruhu vojne prijatelj in zaveznik »Slov. Naroda« in »Jutra« — dr. Šusteršič. »Slov. Narod« je to okrožnico sicer po prevratu že priobčil, toda danes, ko sta se denuncijanta našla v skupnem objemu, noče o njej kljub ponovnim opozorilom ničesar več vedeti. Vsebina Šušteršičeve okrožnice je doslovno sledečа:

Strogo zaupno!

Gg. zaupnikom SLS.

Grozodejstvo v Sarajevem, živinsko-surovi umor plemenitega in mogočnega zaščitnika Slovencev in Hrvatov ter njegove preblage soproge, je razkrilo rakrano na narodnem telesu Jugoslovanov:

Hudodelsko velesrbsko zaroto.

Nobenega dvoma ni, da deluje ta zarota tudi na Slovenskem in skuša na prikupljiv način zvesti slovenski narod odtujiti svoji veri in Avstriji.

V istem smislu delujejo razni listi, ki se sicer včasih potuhnejo, njihova glavna smer je pa dosledno obrnjena na razkristjanjenje ljudstva in otrovanje s strupom velesrbskega protiavtrijskega nacijonalizma.

Gre se za novo zaroto zoper obstoj katoliškega slovenskega naroda.

V tej resni uri je v prvi vrsti dolžnost Slovenske Ljudske Stranke, da obvaruje naše ljudstvo preteče mu nevarnosti.

Obračamo se do vseh naših zaupnikov z nujno prošnjo, da posvečajo v tej zadevi največjo pozornost in o vsem, kar izvedo, nemudoma poročajo

TAJNIŠTVU SLS V LJUBLJANI.

Zlasti se prosi poročila o sledečih točkah:

1. Ali se opaža v Vašem kraju kak pojav v smislu velesrbstva, odnosno protiavstrijstva? Od ktere strani?

2. Ali se razširja v Vašem kraju slabo časopisje? Kdo je razširja?

3. Kdo je v Vašem kraju naročnik kakega slabega lista, kakor so: »Slov. Narod«, »Dan«, »Slov. Dom«, »Naš Glas«, »Učiteljski Tovariš«, »Sava«, »Zarja«.

4. V kterih gostilnah ali drugih javnih prostorih je kak tak list razpoložen in kateri?

Prosimo za najnujnejši odgovor na ta velevažna vprašanja, da bo vedelo strankino vodstvo o pravem času ukreniti vsa potrebna odporna sredstva.

DOMOVINA JE V NEVARNOSTI, TEDAJ VSI MOŽJE NA KROV!
VSE ZA VERO, DOM, CESARJA!

V Ljubljani, meseca julija 1914.

Kakšen je bil uspeh tega krvavega fermana »nekronanega vojvode Kranjske«, nam je še vsem v živem spominu, zlasti onim, ki so sadovi efijalstva občutili na lastni koži. Zadivjal je pogrom: mati je ovadila lastnega sina, ječe so se napolnile, pokale so puške, na Suhem bajerju sta padla Brence in Kromar.

Vihar je pošel; dobili smo lastno državo, — ne po zaslugi gori omenjenih denuncijantov. Pa so prišli iz zavetja čudni junaki. Izkopali so sebi v čast in slavo žrtvi Brenceta in Kromarja, ju prenesli z veliko slavnostjo in nato jadrno poklicali iz prognanstva povzročitelja vsega gorja — Šušteršiča.

Mi smo ob desetletnici ta žalostna zgodovinska dejstva na kratko ugotovili.

Mesto stvarne zavrnitve je sledila po stari navadi zopet denuncijacija. V soglasju z očetom krvave okrožnice nas glasilo, ki se je med vojno grelo v »žaru cesarske milosti« sedaj denuncira kot zaveznike klerikalcev in komunistov, — kot protidržavne separatiste ter nam grozi z maščevanjem in pogromi.

Mi na taka infamna obrekovanja ne bomo odgovarjali elementom, ki se danes pajdašijo s človekom, ki je pred desetimi leti kričal v »Unionu«, da bo Srbom razbijal črepinje, obešal Srbe na vrbe in povzročil s svojo krvavo okrožnico morje gorja in sramote. Radi predrzne grožnje z maščevanjem in preganjanji bodo pa dobili dvomljivi poštenjaki odgovor, da bodo pomnili, kedaj so imeli žalostni pogum grožnje napram sodržavljanom, ki so svoj nacijonalizem dokazali pod avstrijskimi krvniki.

Uverjeni smo, da odobravajo naše stališče vse žrtve Šušteršičevih in »Narodovih« denuncijacij ter da se bodo tudi zlasti naši dobrovoljci premislili, da bi stali danes v eni fronti z njihovimi denuncijanti, najmanj pa s kakim Šušteršičem.

Denuncijanti obrekujejo.

V člančiču »Le vkup, le vkup, uboga gmajna« je naš list pozval vse delovne sloje k skupnemu odporu **proti škodljivim izrodkom kapitalizma.** To je staro zgodovinsko geslo našega po tujcih tlačenega kmetskega naroda, ki je tirjal od nemških grajščakov in njihovih valptov svojo »staro pravdo.« Med drugim smo v omenjenemu članku izvajali: »... Ponavljamo, da ne vidimo druge rešitve, če nočemo, da delavski pokret popolnoma propade, kakor, da se združi ves proletarijat, ročni in duševni. To je mogoče doseči edino na ta način, da se ustvari iz vseh razsodnih delavskih strank, ki stoje na stališču boja proti kapitalizmu, za novo ureditev družbe, močan delavski blok.«

Ne glede na dejstvo, da zakon dovoljuje vsem državljanom pravico svobodnega združevanja interesnih skupin, kar je dovoljevala še celo tiranska Avstrija, in da je združevanje delavskih mas od države priznana programska točka vseh delavskih strank — tudi socijalnih demokratov, — nas žigosa sedaj Šušteršičev zaveznik »Slov. Narod« kot zaveznike komunistov ter nam preti z usodo komunistov.

Mi si od »Slovenskega Naroda« ne bomo dali predpisovati, v kolikor in kako se smemo udeleževati delavskega pokreta. Zato tudi ne bomo stvarno odgovarjali na perfidna obrekovanja lista, ki stoji v intimnem razmerju z očetom denuncijanstva in izdajstva. Če bi pa kedaj v resnici zagrešili kako nezakonito dejanje, nas bo brez dvoma zasegla roka pravice brez sodelovanja »Narodovih« denuncijacij. Prepuščamo razsodni javnosti sodbo o komunističnih tendencah omenjenega našega članka.

Y.

Kako guljufajo javnost!

Politika, kakor se dela pri nas, je res tako ostudna, da odvrača poštenjaka. Gotovi krogi lazijo za Radićevci, da bi jih pridobili vsaj za zopetno abstinenco, javno pa jih proglašajo za veleizdajalce in jih obtožujejo. To velja zlasti za samostojne demokrate. G. Davidović odgovarja v »Pravdi« na članek beograjske »Reči«: »Jasna situacija,« ki ga je napisal g. Pribičević med drugim sledeče:

»Nikdar se ne spuščam v razgovor z Pribičevićem. Razlog je priprost in jasen. On se bori od nekdaj proti resnici in je pristaš njene neprijateljice. Ogreva se za obrekovanja. Navdušuje se za žalitve. »Beseda, ki se da v političnih zadevah, ne veže nikogar, »je dejal nekoč pred več prijatelji. Mar nimam prav, da se ne spuščam z njim v diskusijo?... V svojem članku... je ostal sebi dosleden. Govoril ni resnice...«

Tako sodi častno osiveli g. Davidović o prvaku samostojih demokratov, g. Pribičeviću. Ista sodba pa velja tudi za voditelja slovenskih samostojnih demokratov dr. Žerjava. Temu možu se je posrečilo izrabiti neurejene povojne razmere ter igrati dokaj časa prve politične gosli v Sloveniji. Slabo je sicer igral, toda gorje vsakemu, ki ni plesal po njegovem škripanju.

Njegove politične gosli sta »Jutro« in »Narod«, ki naglašata pri vsaki priliki, da jima je država nad vse in njena blaginja oni cilj, ki mu podrejajo demokrati dobrobit stranke in osebno korist. Pa izide naivni »Tabor«, ki plava v istih vodah, ter podčrta debelo sledeči stavek (»Tabor« 28. aprila 1924.) »V Sloveniji niso tla za ljudi v demokratski stranki, kateri bi meli razumevanje za načela g. Davidovića, da se mora radi nekega meglenega sporazuma **žrtvovati naše demokrate in vse** naprednjake sploh in izročiti Slovenijo v popolno politično eksploatacijo klerikalcem.« Dragoceno priznanje, ki ga je povsem prezrla naša javnost. Kaj briga dr. Žerjava in njegove partizane država?! Zanje eksistira Beograd le tako dolgo, dokler jim nudi sredstva in pota za eksploatacijo Slovenije. Ko pa tega ne bo več, se bo nehalo navduševanje za njihovo »jugoslovenstvo«, državo in — monarhijo.

Demokratski listi operirajo kaj radi z očitki suženjskega mišljenja ter avstrijakantizma. Bili smo sužnji vsi, to je res. Toda v suženjstvu nismo izgrešili pota **poštenosti.** Tega pa ne moremo trditi o vseh demokratskih voditeljih. Že takrat, ko se je še vse bolj gledalo na prste, kot dandanes, so se dogajale kaj čudne reči. Kdo bo neki zaupal takim mojstrom. In avstrijakantizem! Bože mili! Dr. Šušteršič je vendar najboljši Žerjavov prijatelj, saj mu je ta izposloval celo povratek iz pregnanstva!

»Jutro« odklanja danes odgovornost za zločine, ki jih povzročajo nacijonalisti v Sloveniji. Dr. Žerjav je nedolžen kakor novorojeno dete. Dokler je vladal samoradikalni režim, ni bilo slišati o orjunaških izgredih ničesar. Komaj pa so uskočili demokrati v vladno koalicijo, so se pričela divjaštva. Ali ni to čudno? Še bolj čudno pa je, da je »Jutro« že vnaprej »slutilo« nekaj takega. Neposredno pred izgredi v Trbovljah grozi namreč vsem, ki niso zanj, »s šibo, ki se že namaka«. Čudno, čudno — prečudno!

Dvojna je morala, ki jo poznata »Jutro« in »Narod«. Oba obsojata fašistovske zločine v Italiji, oba jih zagovarjata pri nas. Kje je resnica?

Proti koncu še Orjuni v pomislek sledeče: Kak cilj ima pred očmi Orjuna? Nekdo mi je odgovoril na to vprašanje takole: »Po izgledu Mussolinija hočemo uediniti Jugoslavijo.« Dobro! Primerjajmo položaj! Mussoliniju je res uspelo vzbuditi italijanski šovinizem od širokega severnega pasa do zadnjega roglička na jugu. Italijani poznajo le en »fascio«. Pri nas pa so že danes tri organizacije, vse tri skoro enako močne, enako zagrizene, enako oborožene. Kje je mož, ki bo spravil vse te tri bojne organizacije, ki smrtno sovražijo druga drugo, pod en klobuk? Uedinjenje po vzorcu Mussolinija je pri nas izključeno! Vse tri organizacije pa razdinjajo, sejejo sovraštvo in izzivajo odpor v vsakem treznomislečem Jugoslovanu.

Ne nasedajte nepoštenim intrigam tistih, ki vas zlorabijo, da vas še bolj izkoriščajo in zasužnijo!

Sramota — sramota!

Naš članek »Pred desetimi leti«, kjer smo ožigosali protinarodne grdobije »Slov. Naroda« in njegovega sedanjega zaveznika Šušteršiča, je »Slovenec« v celoti ponatisnil. Ne moremo pomagati, če *resnico* vsakdo rad čita ali ponatiskuje; tudi ni naša krivda, da je »Slovenec« članek ponatisnil, in vsakdo ve, da bi mi tega ponatiska tudi ne bili mogli preprečiti. Denuncijante je seveda naša zgodovinska ugotovitev strahovito razkačila. Ker se ne morejo otresti svoje zgodovinske krivde, so nas mesto stvarne zavrnitve začeli obrekovati v Beogradu in po svojih listih kot državi nevarne elemente po geslu: Primite tatu. Radi »Slovenčevega« ponatiska javka glasilo slovenskih kameleonov: »Sramota je, da se v dneh najhujše borbe proti pogubni klerikalni stranki in proti popolnoma neiskrenemu in lažnjivemu klerikalnemu tisku najde »naroden« in »napreden« list, kakršen hoče biti »Nova Pravda«, ki brani klerikalne lopovščine!«

»Slov. Narod« naj točno in jasno odgovori:

1. Ali je »Nova Pravda« branila Šušteršičeve lopovščine in njegova izdajstva?

2. Ali je »N. P.« kriva, če je »Slov. Narod« denuncirал in psoval mladinske preporodaše?

3. Ali je »N. P.« kriva, če so gobezdavi narodnjakarji strahopetno hranili svoje dragocene eksistence, polagali mandate in vračali s trudom priberačena srbska odlikovanja?

4. Ali je »N. P.« kriva, če so se žalostni junaki solnčili »v žaru cesarske milosti« in krepko tulili v srebrne trobente na Pijavi in v Tirolah?

5. Ali je »N. P.« kriva, če niso delali furorja z majniško deklaracijo Šušteršič in njegovi sedanji zavezniki krog »Sl. Naroda« in »Jutra«?

6. Ali ni škandal, da se danes v zasmeh vsem narodnim žrtvam in dobrovoljcem kliče v deželo in rehabilitira proslulega krvnika Šušteršiča?

7. Ali vseh teh žalostnih junakov ni strah, da so takoj po propadu Avstrije iz svojih skritih kotov planili nad polna korita, si lastili zasluge Šušteršičevih žrtev in dobrovoljcev ter se kot oficijelni reprezentanti šopirili s temi zaslugami v Beogradu in inozemstvu?

Če smo s temi žalostnimi zgodovinskimi ugotovitvami branili »klerikalne lopovščine« — naj tako »Narodovo« budalost verjame, kdor hoče. Če iz tacega ponatiska vse časti vredni »Narod« podtika nam sramoto, potem to zadene obrekovalca samega. Kajti sramota za »Jutro«, če Šušteršičevo glasilo na uvodnem mestu ponatiskuje in hvali »Jutrove« članke. Sramota, če »Sl. Narod« ponatiskuje Šušteršičeve izdelke ter z njimi obmetuje žrtve Šušteršičevih denuncijacij. Iz tega medsebojnega ponatiskovanja sledi po lastnem naziranju »Sl. Naroda« dejstvo, da so si postali »Sl. Narod«, »Jutro« in Šušteršič debeli prijatelji in zavezniki. Torej:

Sramota, da se ob dneh, ko se spominjamo najhujših dni slovenske zgodovine, vseh junaštev naših dobrovoljcev in žrtev Šušteršičevega izdajstva, najde »naroden« in »napreden« list, kakršen hoče biti »Slov. Narod«, ki brani Šušteršičeve lopovščine.

Sramota, da se »Slov. Narod« brati in pajdaši s človekom, čegar ime vsak zaveden Jugoslovan izgovori le z gnjusom in čegar ime bo ostalo v naši zgodovini zapisano v eni vrsti z imeni Efijalta in Judeža Iškarijota.

Sramota, da ste vi, junaki žalostnega spomina, vsa ta izdajstva pozabili, odpustili in sankcijonirali s tem, da se z njim bratite in pajdašite in ga še celo zagovarjate.

Da pa dični »Slov. Narod« ne bo po nepotrebnem samo nam podtikal obrambe klerikalnih lopovščin, mu damo resen nasvet, da postane v svoji besni protiklerikalni gonji vendar enkrat stvaren in dosleden. Če hočejo ata Narod, da bomo njegovi brezmejni jezi na klerikalce tudi res verjeli, naj »Narod« in njegovi lažinaprednjakarji takoj z zaničevanjem prekinejo s klerikalci **vse poslovne stike!** To se pravi: bojkotirajte vendar vse klerikalne firme, banke, zadruge, odjemalce in zahtevajte odločno, da vse te klerikalne institucije in pristaši tudi vas **poslovno ignorirajo!!** Dokler boste pa samo grmeli, pa tudi na vašo protiklerikalnost ne damo ficka, temmanj seveda, da bi si pustili od vas, junakov žalostnega spomina, kaj podtikati ali predbacivati.

Cela Slovenija kumunistična!

Na naš očitek, da je »Slov. Narod« pred vojno denuncirал avstrijski policiji mlade slovenske nacijonaliste in da se sedaj pajdaši s prosluli Šušteršičem, nas je ta žalostni list kratkomalo proglasil kot protidržavne separatiste, zaveznike klerikalcev in komunistov.

Ne glede na pravico in svobodo, da se vsaka stranka veže po lastni prevdarnosti s komurkoli jej drago, ugotavljamo, da je bila NSS v taktični zvezi z omenjenima strankama pred leti samo enkrat. Pozneje ni prišlo do nikakih zvez več. Mislimo pa, da ima »Slov. Narod« še toliko spomina in razsodnosti, da so bili oboji: klerikalci in komunisti, javni v državi priznani stranki, ne pa kaki tajni organizaciji.

Ker pa hoče »Slov. Narod« po stari denuncijantski maniri po sili napraviti iz nas zaveznike komunistov, nimamo ničesar proti tej imputaciji, če nam »Slov. Narod« priznа, da spada tudi on sam s slov. demokratsko stranko vred med komunistične zaveznike. Dognano je namreč sledeče: Pri poteklih občinskih volitvah so se demokrati in komunisti podpirali medsebojno in nastopali na skupnih listah poleg mnogo drugih zlasti v sledečih občinah: Črnomelj, D. M. v Polju, Dobrova, Dobrunje, Ježica, Križe, Kropa, Trata v Poljanski dolini, Rateče, Semič, Šenčur, Škofja Loka, Šent Jernej, Št. Vid nad Ljubljano itd. — Seveda so dobili ubogi komunisti v zahvalo za to zvezo od Narodovcev in demokratov v hrbet par strelov in vihar pogroma.

Upamo, da bo »Slov. Narod« priznal, da spada tudi on sam s samostojnimi demokrati vred med zaveznike komunistov, ker se je pri poteklih volitvah dejansko toliko uveljavljal v skupni fronti s komunisti. Ker so tudi klerikalci v zvezi s komunisti, smo danes v srečnem položaju, da je »cela« Slovenija prvikrat povsem edina.

Politični pregled.

Zgodovinska vladna kriza.

Vladna kriza, ki bo pravkar rešena, traja že od lanskega leta ter je to zgodovinska kriza v razvoju naše mlade države. Da bo razplet tak, kakršen je, si nismo mislili, danes pa nam je marsikaj jasno. Danes nam je jasna tudi zadnja kraljeva odločitev o imenovanju Pašić-Pribičevićeve vlade, kateri krona sama tudi ni prav zaupala. Zato je morala »na poskušnjo«, pri kateri je pokazala vse svoje namene in razkrila vsa sredstva, ki se jih je hotela poslužiti, ko bi bila na konju. Vsi vemo, kako se je pričelo, kaj se je medtem zgodilo in kaj se je še vse pripravljalo, zato bi bilo tako popisovanje odveč. Naš vladar je to uvidel, prepričal se je o iskrenosti in dobrem mišljenju svojih razsodnih svetovalcev. Zato se razpleta kriza sedaj v drugem pravcu, v smeri, kateri bo zagotovljen normalen razvoj vsega našega dela, vse naše ureditve, vračamo se k pravi ljudski volji — na parlamentarna tla.

Zaradi tega je optimizem glede bodočega državnega krmilarja, glede bodoče vlade opravičen. Opozicija govori prav, ako zatrjuje, da je bodoči mož g. **Ljuba Jovanović**, ker tako mora biti. Če ne, potem je še edini izhod kaka res nevtralna oseba.

To optimistično naziranje je utemeljeno z velikansko vladno večino, s katero bo razpolagal g. Ljuba Jovanović, to je s kakimi 200 glasovi, najmanj pa s 180. Popolnoma drugo vprašanje pa je, kako večino bi dobila volilna Pašić-Pribičevićeva vlada z novimi volitvami po znanih metodah nasilja, ako se o kaki večini sploh more govoriti.

Sedaj si stojita nasproti dva moža: Pašić in Jovanović. Pašića poznamo! Mož ima svoje zasluge za Srbijo, tudi za našo državo kot tako, nima pa onih idej in načrtov za tako nadaljnje izoblikovanje države, kakor želi to ljudstvo. Zato tudi odpor proti njemu. Ljuba Jovanović je znan kot eden najsposobnejših mož v državi, mož blagega, poštenega srca, ki čuti z ljudstvom, ki razume njegove težnje, velik patrijot, toda odločen in vstrajen. Z eno besedo mož, ki ga narod čisla, ljubi ter mu popolnoma zaupa. Ima jasno začrtano pot, ki naj vodi do konsolidacije države. Drugega zaenkrat država ne potrebuje, ker je to vprašanje najnujnejše. Mož hoče tedaj sporazum med narodom.

Ako bi vstrajala oba konkurenta na svojih sklepih, kar o Jovanoviću ne dvomimo, krona pa bi se vendar odločila za Pašić-Pribičevićevo volilno vlado, bi v radikalni stranki nastal precep in razdor. Kateri izmed teh dveh mož bi odnesel več, je veliko vprašanje, vendar nam zadostuje ugotovitev, da bi g. Jovanović pri volitvah pobral g. Pašiću veliko. Istotako bi taka volilna vlada tudi drugače kljub njeni mogočnosti ne imela uspehov, ker ljudstvo hoče, da se upoštevajo njegove zahteve, ki jih pa dosedanja vlada ne bo upoštevala. Zato bi šlo ljudstvo svojo pot, pa, če treba, tudi trnjevo. Rezultat vsega bi bil, da bi take volitve v najboljšem slučaju pokazale prav tako parlamentarno sliko, kakor je danes: opozicija bi bila v ogromni večini. Bili bi tam, kjer smo danes. Izgubili bi pa mnogo časa in denarja, trpelo bi ljudstvo in tudi država. Zunanji svet bi gledal z začudenjem na jugoslovansko državo. Skratka: take volitve bi bile fijasko!

To vse se danes upošteva in s tem računa naš vladar. Upošteva se pa tudi svetovni položaj. Upoštevajo se nove »šege« v Franciji in Angliji, upoštevajo se glasovi izza zaprtih vrat londonske konference.

To so argumenti, ki govore za to, da moramo tudi pri nas pričeti hitro z delom. Zato moramo dobiti delazmožno vlado, kateri bo naše ljudstvo zaupalo. **Zaupalo pa bo brezpogojno vladi Ljube Jovanovića, ker je mož poštenjak in ga zato moramo najprisrčnejše pozdravljati.**

Tudi sedanje vladno časopisje se nekako bojazljivo ali sramežljivo približuje gosp. Ljubi Jovanoviću. Tudi oni mu ne odrekajo zmožnosti. Pri tem so posebno pridni naši demokrati z »Jutrom«, ki se vedno jako hitro prilagodi vsakemu novemu položaju. Toliko, da še niso na kolenih!

Stvar je tedaj prav resna in pozicijonalni optimizem ni neutemeljen. Prav lahko s sigurnostjo računamo z vlado g. Ljube Jovanovića, s tem pa tudi z novo ero v našem notranjem razvoju.

G. Pašić je že podal ostavko svojega kabineta pismeno.

Novi vladni krogi pa so že takorekoč razglasili novo ministrsko listo, kar bi gotovo ne bili storili, če bi ne bili sigurni svoje stvari.

Definitivno pa bo kriza rešena šele začetkom prihodnjega tedna.

Ljubljanske občinske volitve.

Gospod veliki župan v Ljubljani je razpisal v zakonitem roku nove volitve za občinski svet v Ljubljani — zadnji dan. Sicer je razpis malo čuden ker dan volitev še ni določen, temveč bo ugotovljen pozneje. To se pravi toliko, kakor volk sit in ovca cela. — Razumemo!

Radićevci med seboj.

Listi vedo poročati o razkolu v Radićevi stranki zaradi čudnega postopanja njenega šefa. Mi pa čujemo od precej verodostojne strani, da se vse gibanje vrši v tem, da se Radiću odvzame vodstvo stranke, da pa je drugače v stranki popolno soglasje. Bomo videli, saj se bo to kmalu moralo pokazati.

Po drugih državah.

NAŠ BRAT KLOFAČ PRI MACDONALDU.

Voditelj čehoslovaške narodno-socijalistične stranke, senator brat Vaclav Klofáč, se je pretekli teden mudil v Angliji. 18. t. m. ga je češki poslanik v Londonu, dr. Mastny, peljal k angleškemu premijerju Macdonaldu, ki je Klofača sprejel in se z njim dolgo razgovarjal. Temu razgovoru se pripisuje velevažen pomen, kar je čisto razumljivo, ako pomislimo, da je angleški ministrski predsednik Macdonald tudi vodja delavske stranke, ki je identična z narodnimi socijalisti, na drugi strani pa, da vodi brat Klofač tisto socijalistično stranko, kateri pripada svetovno znani čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš. Kaj je pa dr. Beneš, o tem govoriti bi bilo odveč, saj ga **poznamo** iz njegovih srečnih nastopov v evropski politiki. Vsekakor smemo biti mi, jugoslovanski narodni socijalisti ponosni na svoje duševne voditelje s severa.

LONDONSKA KONFERENCA.

Londonska konferenca se je intenzivno vrgla na svoje delo, ki bo skorogotovo rodilo lep uspeh. Vse delo je razdeljeno na več komisij, katere predlagajo svoja poročila predsedstvu. Vprašanja se potem obravnavajo v plenarnih sejah. Predseduje jim Macdonald. Seje so tajne, izdajajo se pa dnevna poročila, v kolikor je to mogoče in umestno.

Sedaj se razpravlja o vprašanju glede Nemčije in njenih reparacij, ki je najtežavnejše. To pa z ozirom na delikatnost stališča Amerike in tudi Francije. Vendar se zdi, da so težkoče tudi v tem vprašanju takorekoč že premagane, ker se je dosegel sporazum glede amerikanskega zastopnika, kakor tudi v diferencah med Anglijo in Francijo.

Poročilo o vsem bomo prinašali potem, ko bodo objavljeni uspehi konference.

NEMČIJA.

Londonska konferenca je s svojim delom tako napredovala, da bo te dni že tudi Nemčija pozvana na konferenco.

Nemčiji gre žito v klasje in danes se s sigurnostjo lahko trdi, da imamo v 5 letih zopet ono staro Nemčijo, na kateri ne bo najti sledov vojne. Seveda s to razliko, da »pikelhavb« ne bo! Za to bo preskrbela londonska konferenca.

Nemci delajo sicer kisle obraze k vsem znanim predlogom reparacijske komisije, toda vse to je samo na zunaj.

ITALIJA.

Da v Italiji prihajajo do spoznanja že do malega vsi, kam oziroma na kako spolzko pot so speljali italijansko državo fašisti, je danes že splošno znano. Liberalci kar očito obračajo fašistom hrbet, ker so uvideli, da je tako delovanje nezakonito. Vrniti se hočejo na zakonito pot. Javno mnenje zapušča Mussolinija in njegove fašiste, simpatije so se popolnoma ohladile, navdušenja ni. Javno mnenje se je popolnoma približalo opoziciji. Zato vlada med fašisti strah in Mussolini se vprašuje, kako in kam. Lahko se že reče: Mussolini je bil. —

Matteotijev umor še ni docela pojasnjen, trupla še niso našli. Vse zaprte osebe brijejo iz justice norca. Vendar se zdi, da se bo tudi to vprašanje razčistilo. Prihajajo na dan nove stvari, nove priče in najbrž se bo pričela druga preiskava. Osumljen je neki poslanec, ki ga sedaj ne smejo prijeti, zbornica pa bogve kedaj se bo sešla.

Vzrokov za novo razpoloženje v Italiji pa ne smemo iskati samo doma, pri fašistih, ampak tudi, drugod — to so vplivi od zunaj!

ANGLIJA.

Anglija je sporočila Zvezi narodov v Ženevi, da namerava povabiti vse vlade sveta na razorožitveno konferenco.

BOLGARIJA.

Iz Bolgarije poročajo gotovi listi o komunističnih atentatih. Policijsko poslopje v Plevni je baje zletelo v zrak. Govori se o komunističnih revolucijonarnih pripravah.

S tem v zvezi so se izvršile tudi razne aretacije zemljoradniških voditeljev. Vse niti vodijo baje direktno iz Rusije ter tako preko vsega Balkana. — Mi teh vesti ne moremo kontrolirati. Vsekako pa je treba velike previdnosti.

GRČIJA

Grška vlada je podala ostavko, ker je dobila pri glasovanju o dosedanjem delovanju nezaupnico.

Poročila z dežele.

Zagorje. (Bedno stanje našega delavstva.) »Delavci se zbirajo s kranjske dežele« — tako bi se mogla danes glasiti stara slovenska pesem. Zbirajo se ter odhajajo v daljnjo tujino, ker jim domovina noče več dati kruha. Jugoslavija, krasna in bogata dežela, nima kruha za svoje otroke! Pa bi bilo kruha dovolj, če bi ta kruti in nenasitni kapitalizem ne požrl vse sam. Vlada se pa za delavstvo, za maso, prav nič ne briga, marveč ščiti samo kapitalista. Kaj oblastnežem mar, če tudi vse hudič vzame, samo da oni

Kaj je socijalizem?

(Iz dr. M. Rostoharjeve knjige »Socijalizem«.)

II. Marksizem.

Marksizem ali takozvani znanstveni socijalizem je ona smer socijalizma, ki smatra uresničenje socijalističnega družabnega reda za nujno posledico zgodovinskega razvoja, neodvisno od ljudskih teženj. Ustanovitelj znanstvenega socijalizma je Karel Marx, zato se imenuje ta smer socijalizma tudi marksizem. Teoretični načeli marksizma sta: a) zgodovinski materijalizem (historijalistično pojmovanje zgodovine ali zakon gospodarskega determinizma), b) razkritje tajnosti kapitalistične produkcije s pomočjo nadvrednote (zakon o nadvrednoti).

1. Zgodovinski materijalizem.

Po marksizmu je zgodovina proces stalnega razvoja, v katerem so poslednje gonilne sile gmotne produkcijske razmere, ne pa ideje; te so nekaka maska teh gmotnih razmer. S produkcijskimi razmerami se menjavajo obenem pravne, politične, verske in filozofske ideje (ideologična zgradba), ki so le premembe gmotnosti v človeških možganih. Ves zgodovinski napredek se vrši po razvoju gospodarskih nasprotij in razrednih bojev. Historični materijalizem temelji na sledečih načelih: a) gmotne produktivne razmere so pravi vir, iz katerega izhaja vsa ideologija; nobenih neizpremenljivih idej ni, niti političnih, niti verskih, niti filozofičnih, ampak vse je v neprestanem razvoju. b) V zgodovinskem razvoju so gmotne produktivne razmere odločujoče gonilne sile. c) Ves zgodovinski razvoj se vrši po razvoju gospodarskih nasprotij in razrednih bojev; posledica tega naravnega razvoja bo socijalistični družabni red.

Historični materijalizem je označil Engels takole: Materijalizem je filozofičen sistem, ki smatra prirodo (naturo) za prvotno bit, dočim smatra idealizem duha za bistvo biti[1]. Duh je le najvišji produkt materije[2]. Priroda je bistvo, iz katerega smo postali mi ljudje, ki smo sami produkt prirode. Razen prirode in človeka ni ničesar; višje bitosti, ki si jih je ustvarila naša domišljija, so samo refleks naše lastne bitosti (antropomorfizem[3]). Resnična enota sveta tiči v njegovi gmotnosti (snovnosti)[4]. Kaj je prav za prav mišljenje in zavedanje človeka in odkod izvira? To je le tvorba človeških možgan; človek sam je produkt prirode, ki se je razvil iz svoje okolice. Iz tega je samo po sebi razumljivo, da so tvorbe človeških možgan končno tvorbe prirode in odgovarjajo celotni zvezi prirode.[5]

Marks pravi: Heglu je proces mišljenja tvoritelj resničnosti in sicer je to le njegov pojav. Meni pa nasprotno ni idealnost nič drugega kot snov, pretvorjena v človeški glavi.[6] Glede vere pravi, da je fantastično uresničenje človeške bitosti. Kakor ovladuje človeka v veri tvorba njegove lastne glave, tako ga ovladuje v kapitalistični produkciji tvorba njegove lastne roke.[7] Po materijalističnih poskusih Feuerbacha je šlo za to, spraviti v soglasje znanstvo v družbi z njegovim materijalističnim temeljem in ga na tem temelju rekonstruirati.[8]

Človeška bitost — pravi Marks — ni abstractum, nahajajoč se v posameznem individuu, ampak v resnici je ensemble družabnih razmer. Verski cilj je družabni produkt in abstraktno ljudstvo spada k določeni družabni obliki.[9] Odstranitev vere kot iluzorne sreče človeštva je zahteva njegove resnične sreče. Vera je le iluzorno solnce, ki se vrti okoli človeka, dokler se človek ne začne sam okoli sebe vrteti.[10] Človek je ustvaril vero, ne vera človeka.[11]

V socijalni produkciji vstopijo ljudje v produktivne razmere, ki so nujne in neodvisne od njihove volje. Te razmere odgovarjajo določeni stopnji razvoja njihovih produktivnih sil. Vsota teh produktivnih razmer tvori ekonomistično strukturo družbe, realno bazo, nad katero se dviga pravna in politična stavba in ki ji odgovarjajo določene družabne tvorbe zavesti. Gmotna produkcija je pogoj socijalnega, političnega in duševnega procesa življenja sploh. Ni to človeška zavest, ki določa svojo bit, ampak družabna bit določa svojo zavest. Na določeni stopnji svojega razvoja pridejo produktivne sile družbe v razpor s produktivnimi ali z lastninskimi razmerami, v katerih so se doslej gibale. Potem pa nastopi doba socijalne revolucije. Z izpremembo ekonomističnega temelja se pa poruši vsa velikanska zgradba.[12]

Marks in Engels sta mislila, da sta pojmovala zgodovinski proces razvoja globlje in znanstveneje nego Hegel in Feuerbach, ker sta dospela na eni strani do spoznanja, da je človeška družba v stalnem razvoju, na drugi strani pa da sta odkrila prave zakone, po katerih se ravna ta razvoj. Marksov Kapital nam slika te zakone v njihovi pravi naravi. In kateri so ti zakoni družabnega razvoja? To so zakoni gospodarskega razvoja. Pravi vzrok družabnega razvoja je treba iskati v produkciji in izmenjavi blaga. Ne ideje, ampak gospodarske produktivne razmere so gonilna in odločujoča sila v razvoju človeške družbe.

Materijalistični zgodovinski nazor izhaja iz načela, da je produkcija in izmenjava produktov temelj vsega družabnega reda in da se v vsaki historično nastopajoči družbi ravna razdeljevanje produktov in s tem zvezano socijalno razčlenjenje v razrede ali sloje po tem, kaj in kako se proizvaja in kako se proizvodi izmenjavajo. Zato se mora iskati poslednje vzroke vseh družabnih izprememb in političnih prevratov ne v glavah ljudi, v njihovem naziranju o večni resnici in pravici, ampak v izmenjavah produktivnega in izmenjevalnega načina: treba jih je iskati ne v filozofiji, ampak v ekonomiji dotične epohe.[13]

[1] Engels, Ludv. Feuerbach, Stuttgart 1907, str. 14.
[2] Engels, Ludv. Feuerbach, Stuttgart 1907, str. 18.
[3] Engels, Die Entwicklung des Sozialismus von der Utopie zur Wissenschaft, str. 36.
[4] Engels, Ludwig Feuerbach, Stuttgart 1907, str. 69, Anhang.
[5] K. Marx, Rheinische Zeitung 1842/43.
[6] Marx, Kapital, predgovor k 2. izdaji.
[7] Marx, Kapital, I., 585.
[8] Engels, Feuerbach, str. 22.
[9] Engels, Dührings Umwälzung der Wissenschaft 1886, str. 22.
[10] Istotam, str. 20.
[11] Marx, Deutsch-Französ. Jahrbücher 1844.
[12] Marx, Kritik der politischen Oekonomie, 1859, Predgovor str. XI.
[13] Engels, Dührings Umwälzung der Wissenschaft, str. 283.

obdrže moč v roki. Trboveljska družba noče popustiti pri ceni premogu, radi tega nima naročil. Skrčila je promet tako, da je delavstvo izročeno poginu. Če se dokaže kakemu branjarju, da je kako blago prodal z več kakor 25 odstotkom dobička, bo kaznovan tako, da bo črn, a ta družba izkazuje leto za letom pri prodanem premogu 50 odstotkov čistega dobička, vendar se ne najde državni pravdnik, ki bi si upal nastopati zoper njo. Zakaj ne? V odgovoru na to vprašanje tiči ravno tisto nesrečno dejstvo, ki izpodkopuje ugled naše države na zunaj, ki povzroča skrajno nezadovoljstvo med narodom ter je izvor vsega nereda in vse bede v naši sicer tako bogati in krasni domovini. — Pa tudi z delavstvom, ki je še dosedaj ostalo, se postopa skrajno prezirljivo. Posebno se odlikuje v tem oziru neki obratovodja, žal, Slovenec po rojstvu. Bil je že na tem, da sfrči od rudnika, a v sedanji atmosferi so mu zopet zrasli rogovi. Ravna in postopa skrajno ciničnо z ubogo stradajočo delavsko paro. Le tako naprej, skoraj boste vzgojili razmere, ki vam bodo zrasle nad glavo. —

Vse naše brate in organizacije pozivljamo, da delujejo s podvojeno silo, kajti sovražnik je mogočen in brezobziren. Delajmo na to in zahtevajmo, da se nam da doma kruha, katerega je za vse dovolj. — Naj nam ga ne reže mačeha!

Slovenjgradec. (Občinske volitve.) Tukajšnji nemčurji se nikakor ne morejo sporazumeti, kako in na kak način bi se jim posrečilo, zvabiti slovenskega delavca in obrtnika v njihov tabor. Prvi sklep tukajšnjih nemčurjev je bil, da vržejo slovenski javnosti pesek v oči z upostavitvijo takozvane gospodarske liste. Posrečilo se jim je tudi privabiti nekaj ne dobro poučenih delavcev in obrtnikov, kateri so povečini zaposleni pri nemških tvrdkah. Ker so pa zavedni Slovenci s požrtvovalnim delom polagoma razkrinkali to lepo družbo, katere vodja je bil neki zagrizen Nemec, je prišlo med njimi do prave polomije. Vzrok nesoglasja je bil ta, ker so nekateri obrtniki in delavci pravočasno prišli do spoznanja, da so zapeljani, in so preklicali svoje podpise. V tej zmedenosti in ker je bil zadnji čas za vložitev liste, so se junaki vrgli z vso silo na delo. Kot pravi mojster se je posebno odlikoval neki g. Mikic, ki se še vedno skriva pod firmo socijaldemokratske stranke, v resnici je pa pravi nemčur. Nemci so mu z veliko naklonjenostjo vse zaupali in sicer radi tega, ker je bil izvoljen pred 3 leti za prvega občinskega svetovalca, ter jim kot tak izdajal vse občinske diskretnosti in zagovarjal nemške interese. Ker so pa Nemci vendar izprevideli, da iz te moke ne bo kruha, so se v načelu z g. Mikicem sporazumeli ter prekrstili gospodarsko listo v združeno socijalistično-obrtno listo, kljub temu, da je tukaj že bil ustanovljen socijalistični blok. Mi narodni socijalisti, apeliramo na vse delavstvo in uradništvo tukajšnjega okraja, da se takega socijalista, kakor je g. Mikic, ki dela razne kompromise z Velenemci in kapitalisti, kateri že zdavnaj spadajo pod agrarno reformo, izogibljejo. — Nadalje vprašamo socijalistično stranko v Ljubljani, ali sme g. Mikic izrabljati socijaldemokratsko stranko s tem, da koristi nemškemu kapitalu. Razen tega omenjeni g. ni niti član kake socijalistične stranke! Pričakujemo pa od naših zaveznikov — socijaldemokratov, s katerimi smo se sporazumeli, da gremo pri sedanjih občinskih volitvah skupno v boj za socijalistični blok, da bodo pričeli pravo borbo in tako preprečili vsako nadaljno agitacijo v delavskih vrstah. — Ker pa tukajšnji Nemci že vidijo, da jih tudi g. Mikic ne bode rešil iz te zadrege, so začeli izvajati pravi teror in grožnje celo z odpovedjo služb, ako se bo kdo predrznil voliti slovensko socijalistično stranko. Prvi se je maščeval nad delavci g. Xaver Pototschnig, tukajšnji tovarnar in velekapitalist, kateri si je že nakopičil slovenskih grošev in sicer na ta način, da je odpovedal službo nekemu delavcu, ker je podpisal socijalistično listo. Glede tega so ukrenile strokovne organizacije vse potrebno, da se taki slučaji preprečijo in dotične osebe strogo kaznujejo.

Ponovno opozarjamo tukajšnje delavstvo, da gre v boj sklenjeno, ker zmaga je sigurno na strani socijalističnega bloka, če bomo složni.

Iz stranke.

Okrožna konferenca v Novem mestu. V nedeljo, 10. avgusta ob 10. uri dopoldne se vrši v Novem mestu strankina okrožna konferenca, na katero bodo povabljeni vsi zaupniki novomeškega okrožja. Na konferenci bodo poročali člani načelstva in centralnega organizacijskega odseka, kakor tudi zastopniki posameznih organizacij. Vabila za to konferenco bo razposlala krajevna organizacija NSS v Novem mestu in pozivamo zaupnike, ki se žele te konference udeležiti, da to javijo odboru novomeške krajevne organizacije.

Javen shod v Slovenjgradcu. Kakor znano, je za občinske volitve, ki se vrše v nedeljo, 10. avgusta v Slovenjgradcu napravila naša stranka sporazum s socijaldemokraško stranko, s katero nastopita skupno kot »Socijalistični blok«. Nosilec te liste je predsednik naše krajevne organizacije tov. **Puncer.** Ker so nemški kapitalisti skupno z raznimi lažI-socialisti napravili enotno listo z naslovom »združena socijalistična in obrtna stranka«, je neobhodno potrebno [illegible] nemškutarski trik razkrinkamo. Radi tega se vrši v nedeljo dopoldne javen shod »socijalističnega bloka«, na katerem bodo poročali kandidati tega bloka in oficijelni zastopniki zgoraj imenovanih dveh strank. Pozivamo vse naše tovariše in sploh vse Slovence iz Slovenjgradca, da se tega shoda polnoštevilno udeleže, da na ta način protestiramo proti nemškutarskim nakanam in da že v naprej dokažemo, da mora biti slovenjgrajski občinski zastop v slovenskih rokah.

Krajevna organizacija NSS za Šentjakobski okraj je imela v torek, 15. t. m. člansko zborovanje, ki je bilo prav dobro obiskano in na katerem se je razpravljalo o politični situaciji ter o strankini organizaciji. Na sestanku je poročal strankin podnačelnik tov. R. Juvan, na kar se je o njegovem poročilu razvila prav obširna in zanimiva debata. Sklenilo se je dalje, da se bodo odslej naprej vršili redni tedenski sestanki in sicer vsak torek ob 8. uri zvečer v posebni sobi gostine »Pri sodčku«. Pozivamo vse tovariše in somišljenike Šentjakobskega okraja, da se teh sestankov redno udeležujejo.

Krajevna organizacija NSS za Trnovski okraj je imela v soboto, 19. t. m. pri Lozarju svoj izreden občni zbor. V imenu načelstva je poročal tov. R. Juvan, Šentjakobski okraj pa je zastopal tov. Šildenfeld. Za predsednika krajevne organizacije je bil izvoljen tov. Hrabroslav Sever, ves ostali odbor pa je ostal neizpremenjen. Po daljši razpravi se je sklenilo trnovski okraj temeljito reorganizirati in pritegniti v našo organizacijo slehernega, ki čuti narodno in socijalistično. Sklenilo se je tudi, da se bodo odslej vršili članski sestanki pogosteje, da bodo imeli člani priliko povedati svoje misli in predloge v korist trnov. okraja.

Krajevna organizacija NSS v Kočevju. V petek 25. t. m. se vrši v Kočevju zborovanje strankinih somišljenikov, na katerem bo v imenu načelstva poročal tov. Fran Rupnik. Ker se bližamo tudi v Kočevju občinskim volitvam, je to zborovanje za naš nastop velike važnosti.

Strokovni vestnik.

Pri nas in na Češkem.

V zadnjem Strokovnem vestniku smo pisali o katastrofalnem padcu članstva pri soc. dem. Strokovni komisiji in pri tej priliki povdarjali, da se isti proces, čeprav ne v toliki meri, vrši tudi pri ostalih strokovnih organizacijah. Eno je gotovo: Vrste razredno organiziranih pri nas padajo, strokovne organizacije izgubljajo na članstvu v veliko škodo vsega jugoslovanskega delavstva. Poglejmo, kako je v tem pogledu pri bratih Čehih. Naša bratska strokovna organizacija, Češkoslovenska Obec Delnicka, izkazuje v letu 1919 265.779 članov, v letu 1923 je pa to število naraslo na 321.152, narasla je torej za 45.373 članov. Ni čuda potem, da so na Češkem delavske razmere vse drugačne kot pri nas. Tam je delavec zrelejši in se zaveda pomena strokovnih organizacij in strokovnega gibanja, pri nas vlada v tem pogledu velika nevednost ali pa mlačnost.

Pri nas se večina delavstva brani strokovnih organizacij radi prispevkov, ki jih morajo člani vplačevati v društveni fond. Marsikomu se zdi, da ta denar ne donaša obresti, celo, da je izgubljen. Pač zato, ker gleda vsak posameznik predvsem brezobzirno na lasten interes in dobiček, šele v drugi vrsti na celokupnost. Na Češkem delavec razume, zakaj vplačuje prispevke. Zato je tudi imela Čsl. O. D. v letu 1923 31,582.946 Kč dohodkov. Vsa ta ogromna vsota gre v dobrobit skupnosti in v obliki podpor tudi posamezniku. Tam pač vsak delavec vidi v skupnosti moč ter radi tega s svojimi prispevki to skupnost rad podpira.

Tudi v vsakem drugem oziru je pri nas veliko drugače, kot na Češkem. Poglejmo strokovno časopisje. Pri nas se vsak strokovni list bori s finančnimi težkočami radi nezavednosti s strani onih, katerim je namenjen. Na Češkem izdaja sama **Čsl. O. D. 45 strokovnih listov, ki so vsi aktivni,** ker se pač sleherni organiziranec zaveda, da je brez strokovnega lista to, kar je vojak brez puške. Pri nas je drugače. Z veliko težavo prepriča ta ali ona organizacija svoje člane, da je strokovni list najuspešnejše bojno sredstvo proti sovražniku. Našemu delavcu je to neizmerno težko dopovedati. Pa se naj potem čudimo, če smo pri nas v delavskem vprašanju prišli tako daleč — nazaj!

Še marsikaj bi lahko navedli in primerjali med Čehi in nami, a zdi se nam, da tudi to že zadostuje za dokaz, da Čehi v strokovnem boju napredujejo, mi pa gremo rakovo pot.

Bratje in sestre! Se li zavedate, kam vodi taka brezbrižnost? Ste li kedaj razmišljali, kaj čaka pri nas delavski razred? In ste že kaj ukrenili za izboljšanje tega neznosnega položaja? Ni umestno danes pisati o delavskih vprašanjih in o bodočih bojih, danes moramo delati samo na to, da utrdimo svoje pozicije in vcepljamo vero v strokovne organizacije med našim delavstvom. To je danes naše delo. Nič obupa, trdne in jeklene volje nam je treba. Med bedni proletarijat pojdimo in pridobimo ga za novo borbo — za novo življenje, da ne podleže demagoškim zapeljivcem, ki ga skušajo še bolj ukleniti v suženjstvo kapitalizma s tem, da mu zatirajo v srcu zaupanje v njegovo lastno moč, da mu vcepljajo malodušje ter ga s tem pehajo v obup in topo brezbrižnost! Iz tega duševnega stanja in njegovih posledic pa je rešitev težka, bratje, to priča zgodovina delavskega pokreta.

Bratje, zato si oglejte delo bratov Čehov in sledite jim! Sledite jim v zavednosti, sledite jim v trdnosti in jeklenosti. Potem morajo zasijati tudi jugoslovanskemu proletarijatu lepši dnevi. Delajmo, bratje, v skupnosti, da dosežemo ta cilj!

Slovensko zidarsko in tesarsko društvo priredi v nedeljo, 3. avgusta svojo veselico v prostorih gostilne g. Ivana Bizjaka v Bizoviku. Na sporedu je godba, petje, ribolov itd. Začetek ob 3. uri popoldne. Vabimo vse člane in prijatelje društva, da se te prireditve udeleže v čim večjem številu.

Osrednje vodstvo NSSZ ima svojo redno sejo v sredo, 30. t. m. ob 8. uri zvečer v tajništvu. Bratje odborniki, vsi in točno!

Savez gradjevnih poslovodja in risara, podsavez v Ljubljani še enkrat pozivlja vse člane, da izpopolnijo prijavnice. Prijavnice se dobe pri poslevodečem tajniku tov. Kravosu, v tajništvu NSSZ, Narodni dom. Tudi v drugih društvenih zadevah se je obračati na imenovanega tajnika.

Poziv! Strokovno tajništvo tem potom pozivlja vse podružnice NSSZ, da v čim najkrajšem času skličejo članske sestanke, na katerih bo poročal zastopnik osrednjega vodstva iz Ljubljane. Taki sestanki so v sedanjih časih nujno potrebni in zato jih je nemudoma sklicati. — Blagajnike posameznih podružnic prosim, da čimpreje obračunajo s centralo in da so v bodoče točni v tem oziru. Vpoštevajte prvo in drugo. — Tajnik.

Mladinski vestnik.

»Bratstvo« v Dravljah ima svoj ustanovni občni zbor v nedeljo, 3. avgusta t. l. ob 10. uri dopoldne v društvenih prostorih v gostilni Florjančič v Dravljah. Popoldne istega dne se vrši velika veselica na istem prostoru. Bratje in sestre! Posetimo 3. avgusta brate v Dravljah in pomagajmo jim položiti temelj naši novi organizaciji. — Osrednje tajništvo.

»Bratstvo« v Spodnji Šiški razvije na praznik, dne 15. avgusta t. l. svoj prapor. Predpriprave so v polnem teku in obeta biti ta slovesnost »Bratstva« v Šiški res veličastna. Že sedaj se javljajo udeleženci iz raznih krajev, zato pričakujemo, da polete vsi ljubljanski in izvenljubljanski bratje in sestre 15. avgusta v Šiško. Spored pozneje.

Poziv! Osrednji izvrš. odbor JNSM poziva tem potom vse bratske organizacije (Bratstva, Mladosti), da se v čim največjem številu udeleže razvitja prapora »Bratstva« v Sp. Šiški, ki se vrši 15. avgusta t. l. Naša želja je, da prihite ta dan tudi bratje in sestre zunanjih organizacij v Ljubljano in s tem poveličajo naš praznik Vsako društvo naj najpozneje do 9. avgusta sporoči o. l. o. število udeležencev. Društva ob progi Maribor—Ljubljana potujejo z vlakom štev. 715, ki odpelje iz Maribora ob 9.44 zjutraj, prestopijo v Zid. mostu na vlak štev. 620 (odhod 2.26) ter dospo v Ljubljano **točno ob 14. uri. — Društva, ki imajo prapore, naj vzamejo iste seboj.** Pri prijavi je navesti, da-li pridejo udeleženci že z jutranjim vlakom in če potrebujejo obed. — Bratje, sestre! Uvažujte nujnost ter važnost tega poziva ter agitirajte med članstvom za čimvečjo udeležbo. 15. avgusta vsi v Ljubljano! — O. l. o.

»Mladost« v Trnovem je imela pretekli teden dobro obiskan članski sestanek, na katerem se je razpravljalo o predpripravah za bodoče zimsko delo. Društvo se pridno razvija in bo svoj delokrog raztegnilo na Dvorski okraj in na Vič. Prihodnji članski sestanek se vrši prihodnji teden. Člani bodo pismeno povabljeni.

»Mladost« poziva vse svoje člane, da se polnoštevilno udeleže ustanovnega občnega zbora »Bratstva« v Dravljah 3. avgusta in razvitja prapora »Bratstva« v Sp. Šiški 15. avgusta t. l. 3. avgusta zbirališče ob pol 9. uri zjutraj v Pulpanovi čitalnici za dopoldanske udeležnike in ob 2. uri popoldne za popoldanske. Bratje in sestre, pridite vsi že zjutraj. — Predsednik.

»Mladost« pozivlja vse člane, da se pridno poslužujejo skupne knjižnice, ki je odprta vsak torek in soboto od 6. do 8. ure zvečer v Pulpanovi čitalnici. — Predsednik.

Osr. izvrš. odbor JNSM ima do glavnega zbora redne seje vsak pondeljek ob 8. uri zvečer v Pulpanovi čitalnici. Na prihodnji seji se končnoveljavno odobri dnevni red glavnega zbora. Organizacije bodo pozvane, da stavijo svoje predloge.

Knjižnica »Bratstva« v Ljubljani se nahaja v društvenih prostorih v Gajevi ulici, kjer ima svoj lokal Pulpanova čitalnica. Knjižničar posluje ob torkih in sobotah od 6. do 8. ure zvečer.

»Bratstvo« Maribor opozarja člane, da se vrše pevske vaje za enkrat vsak torek. Udeležujte se vaj redno in pravočasno.

Seje »Bratstva« se vrše vsako soboto ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih. Na praznik seja odpade. Bratje odborniki, udeležujte se točno. — Predsednik.

»Bratstvo« v Mariboru priredi v nedeljo 3. **avgusta ob 20. uri** v vseh prostorih gostilne Magolica, Rotovški trg, družabni večer. — Godba tamburaškega zbora. Vstopnine ni.

»Bratstvo« v Kranju je imelo v nedeljo, 20. t. m. svoj ustanovni občni zbor. Otvoril ga je s pozdravnim govorom predsednik pripravljalnega odbora br. Lovrenčič. Za osrednji izvrš. odbor JNSM je zborovalce pozdravil br. Kozinc, povdarjal je zgodovinsko važnost momenta, ko se je v starodavnem Kranju položil temelj našemu nadaljnemu razvoju po lepi Gorenjski. Za »Bratstvo« v Ljubljani je izročila pozdrave novim sobojevnikom sestra Coriaryeva, ki je v izbranih besedah zlasti sestre navduševala za delo v organizaciji; v imenu »Bratstva« Šiški je govoril br. Kmet s pozivom na nov odbor, naj bo članom vzgled agilnosti in discipline. Br. Šildenfeld je pozdravil občni zbor kot član okrajnega odbora NSS v Ljubljani, br. Tone Gabrovšek pa v imenu krajevne organizacije NSS v Kranju. Po poročilih funkcijonarjev pripravljalnega odbora so se vršile volitve. Predsednikom je bil soglasno izvoljen br. Lavrenčič. Nato je br. Kozinc govoril o potrebi discipline in vztrajnosti v organizaciji, ki je brezpogojni temelj razvoja. Pozdravil je br. Cvara, ki je bil agilen sotrudnik že v predvojni naši mladinski organizaciji v Ljubljani. Bratu Cvaru so člani kot svojemu najstarejšemu sobratu priredili navdušeno ovacijo. Občni zbor je v vsakem oziru lepo uspel ter vzbudil najlepše nade za bodočnost. — Popoldne se je vršila vrtna veselica pri »Graiserju« na Primskovem. Veselični prostor je bil lepo okrašen z zelenjem, zlasti okusen je bil vhod — slavolok z napisom: Narodu, kar je njegovega! ter z našimi simboli: kladivom in peresom. Pri prireditvi je sodeloval tamburaški zbor »Bratstva« iz Ljubljane pod vodstvom zborovodje in sedanjega predsednika br. Mikolića. Zopet je pokazal s svojimi koncertnimi točkami, kaj zmore vztrajna marljivost in resno umetniško stremljenje. Sestre so obdarovale brate tamburaše s cvetkami, br. Mikoliću pa so v znak priznanja poklonile krasen šopek. — Pohvalno pa moramo omeniti tudi mladi tamburaški zbor »Bratstva« v Kranju, ki je ta dan prvič javno nastopil. Veselica je tako v moralnem kot v materijalnem oziru uspela nad vse pričakovanje. — Bratom v Kranju prisrčno čestitamo h krasnemu uspehu.

Sestanek tabornikov »Bratstva«. Prošli torek so imeli naši taborniki svoj sedmi sestanek in sicer v tivolskem gozdu. Na tem sestanku se je določila natančneje uniforma, znaki in ime prve družine. Temna noč je že bila, ko je zaključil br. Kravos lepo sejo v prosti naravi. Vsa narava je že spala, ko so zapuščali taborniki gozd, katerega tihoto je zdaj pa zdaj rezko pretrgal klic nočne ptice.

Izlet naših tabornikov. Svoje drugo taborenje prirede taborniki »Bratstva« v bližini Turjaka na Dolenjskem. Do Grosupelj z vlakom, od tu pa peš do vasice Št. Jurij. V gozdu ob potoku pod Sv. Miklavžem (487 m) si razpno šotore in si urede tabor. Tu prenoče, drugo jutro na Turjak, od tu pa peš nazaj v Ljubljano. Vabljeni so člani mladinskih organizacij, da se izletu pridružijo. En oddelek odide iz Ljubljane ob 13.15, drugi pa ob 18.28 z glavnega kolodvora.

Tedenske novice.

Članom in pristašem NSS! — Opozarjamo vse naše volilce, da so za ljubljanske občinske volitve razgrnjeni volilni imeniki v svrho reklamacijskega postopanja, ki traja do 6. avgusta. Vsak ljubljanski volilec naj se prepriča, če je v volilnem imeniku in če je pravilno vpisan. Tudi naj pogleda, če je kak neupravičen volilec vpisan, oziroma upravičen izpuščen. V tajništvu NSS je volilni imenik na razpolago vsem članom, pristašem in somišljenikom NSS vsak dan od 9. do 12. in od 3. do 6. ure popoldne. Tam se tudi dobe vsa pojasnila za reklamacijsko postopanje. Tovariši! Ne odlašajte do zadnjega, ker traja reklamacijsko postopanje samo do 6. avgusta. Zadeva je torej nujna in važna.

SHS in jugoslovanstvo. V zadnjem času se mnogo razmotriva o tem, ali smo Slovenci, Hrvati in Srbi trije narodi ali nismo. Namen te notice ni, se spuščati v to vprašanje, s katerim naj se bavijo predvsem jeziko- in naravoslovci, ki so za to bolj poklicani nego mi. Pač pa moramo ponovno ugotoviti, da ideji jugoslovanstva nihče ni toliko škodoval kakor tisti, ki so dali naši državi trojno ime. Ravno napram zunanjemu svetu bi morali mi vedno povdarjati, da smo eno, namreč Jugoslovani. To bi prišlo v polni meri do izraza, če bi dobila naša država ime Jugoslavija, kar smo vedno tudi zahtevali. Navaditi se na to ime, pa bi tudi ne bilo težko niti inozemstvu, katero nas je vedno tako imenovalo in nas tudi še danes, kljub temu, da mu predstavitelji naše države vedno vsiljujejo svoj SHS. Polagoma pa se bo tudi zunanji svet privadil našemu oficijelnemu imenu in to ne bo v našo korist. Čudno pri celi stvari je to, da so bili zagovorniki separatističnega naslova SHS centralisti (radikali, demokrati), medtem ko so vse ostale stranke, katere centralisti vedno proglašajo za separatistične, zahtevale enotno jugoslovansko ime. Menimo, da je mnogo bolje biti na znotraj separatist, ako že hočemo označiti decentralizem za separatizem. Škodljivo pa je kazati separatizem zunanjemu svetu, ki nam ni prijazen. Razen tega bi bolje napredovali tudi v pogledu našega medsebojnega zbližanja in bi tudi v notranjosti stopalo jugoslovansko mišljenje vedno bolj v ospredje, ako bi se država tako imenovala. Tako pa se ne smemo čuditi, če je temu ravno nasprotno, saj so tako hoteli državotvorci, ki so dali državi trojno ime. Zato ni večje zlobnosti, kakor pa, če se sedaj preganja tiste, ki so se oprijeli oficijelnega naziva naše države tudi v dejanju. — Po njihovi krivdi je stopilo jugoslovanstvo v ozadje ne samo doma, ampak tudi v tujini. Ali je bilo tega treba? Ali se tako dela za narodno in državno edinstvo? Za organizacijo jugoslovanskih nacijonalistov pa kljub temu še veljajo za patentirane državotvorce le tisti, ki so uvedli vidovdansko ustavo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, predvsem seve demokrati, vsi drugi pa so protidržaven element. To je bilo treba ugotoviti, da se vidi, kako se izvaja jugoslovanstvo v praksi. Mi pa smo mnenja, da kljub tem težkočam vodi pot preko SHS v Jugoslavijo.

Šolske razmere na slovenskem Koroškem. »Koroški Slovenec« prinaša obširno poročilo iz občnega zbora koroške slovenske gospodarske stranke, ki se je vršil v Celovcu. Voditelji koroških Slovencev so zavzeli stališče do vseh aktualnih vprašanj in so se zlasti bavili s krivicami, ki se gode Slovencem pod nemškim režimom. O šolskem vprašanju je poročal dež. poslanec g. Poljanec. Med drugim je izvajal sledeče: **»Šolske razmere na slovenskem Koroškem so sramota za 20. stoletje, ki bijejo vsem zdravim vzgojevalnim načelom v obraz.** Dokler se pouk ne postavi na podlago materinega jezika, že iz ljubezni do otrok ne moremo biti za sedanji šolski sistem. **Boj za šolo se bo bil naprej, mi ne odnehamo dotlej, da zmaga pamet nad politiko v šolskem vprašanju.** Tudi v kmetijske šole ne moremo dati svojih fantov, dokler so take. Naše mladine ne damo uničiti po takih šolah moralno in narodno in versko.« — Evo! Sedaj pa primerjajte pisavo pariškega lista »Temps«, ki smo ga zadnjič citirali in ki govori o nebeških šolskih razmerah in svoboščinah na slovenskem Koroškem. Kdo ima prav, ali »Temps« ali poslanec Poljanec? Ali je naš presbiro v Beogradu, v katerem se nahaja tudi Slovenec dr. Leopold Lenard, že storil korake, da se francoska javnost pravilno pouči o šolskih razmerah v našem Korotanu! To je v interesu države!

Proslava petletnice osvobojenja Prekmurja. Organizacija premurskih dobrovoljcev priredi v dneh 9. in 10. avgusta, v dneh petletnice osvobojenja Prekmurja veliko nacijonalno slavnost. Ta proslava je za Prekmurje velikega nacijonalnega pomena in je sveta dolžnost nas vseh, da proslavimo spomin za svobodo v Prekmurju padlih junakov na časten in dostojen način. Proslava obsega v glavnem naslednji spored: Dne 9. avgusta ob 20. uri v Murski Soboti slavnostni sprevod z bakljado in vojaško godbo po mestu in na pokopališče, kjer se vrši proslava tu pokopanih za svobodo Prekmurja padlih vojakov. Po sprevodu svira vojaška godba v Murski Soboti do polnoči. Dne 10. avgusta se vrši ves dan proslava v Beltincih z ljudskim taborom, kjer nastopijo govorniki posameznih odposlanstev.

Osebna varnost v ljubljanski okolici je postala zelo dvomljiva. Povsod naleti človek na skrajno sumljive elemente. To celo v mestu, še bolj pa v okolici: na Golovcu, Gmajni, v Udmatu, Šiški, na ljubelj. polju! In pa tatovi! Takorekoč iz rok hoče pretkan uzmovič odpeljati kolo in tako perfidno in mojstrsko, da si človek ne misli, ako tega ne doživi sam. — Treba bo pač obsežnejših varnostnih odredb, o katerih naj razmišlja poklicana oblast. — Predvsem pa na periferijo več straže in luči!

Na pomoč — g. Žerjav!!! — Demokrati že od leta 1920 obljubljajo nenastavljenim železniškim delavcem nove prejemke in službeno pragmatiko, kakor jo ima nastavljeno osobje. Zlasti so bili radodarni s temi obljubami, ko je postal železn. minister samostojni demokrat dr. Popovič. **Toda železničarji že od leta 1920 zaman čakajo na povišek in službeno pragmatiko.** — — Kje je sedaj dr. Žerjav in njegova žlahta, ki je bila pri železnici prevedena v status I. in je zato agitirala in še agitira na vse pretege za demokratsko stranko?! Ali ne vidite, železniški delavci, kako Vas demokrati farbajo ter puste po Vaših hrbtih plezati svoje kričače na mesta, za katera sploh kvalifikacije nimajo? Ali se Vam še niso odprle oči?

Pasteurjev zavod v Sloveniji. — Prav velik kamen se nam je odvalil od srca, ko izvemo o otvoritvi te nove inštitucije, ki smo jo zares že prav težko pogrešali. Toliko slučajev raznih steklin kakor jih imamo ravno pri nas, menda ni kmalu na okrog. Zato tudi dosti popadov ljudi od steklih živali. Pomoči smo morali iskati v takih slučajih vedno v Zagrebu. Temu je sedaj odpomagano. Dobili smo Pasteurjev zavod v Celju, ki je bil 21. t. m. svečano otvorjen in izročen svojemu namenu. Za-

NAZNANILO.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da točim

prvovrstna bizeljska vina

od najboljših vinogradnikov.

Preskrbljeno je tudi za **dobro kuhinjo z gorkimi in mrzlimi jedmi.**

Za obilen obisk se priporoča

gostilna „pri Novaku“, v Sp. Šiški, Vodovodna c. 300.

vod se nahaja v invalidskem domu. — Istočasno je bil prav tam tudi otvorjen protituberkulozni zavod.

Čast našim Primorkam. Klub Primork je nabral lepo zbirko denarja in raznega blaga za vzdrževanje ženske bolnišnice v Ljubljani. — Hvala vam!

Slovenec odnesel rekord v Parizu. Iz pariške olimpijade je odnesel v telovadbi svetovni rekord član jug. sokolskega saveza Štukelj, ki je bil proglašen za svetovnega zmagovalca. Individualno je novomeščan Štukelj pri mednarodni tekmi dosegel največji uspeh. — Čestitamo!

Tretje mesto v telovadbi na olimpijadi je pripadlo **Jugoslovenu** Porenti, poroča »Narod«. — Ivan Porenta je član Sokola I v Ljubljani. Doslej so moža vsi imeli za Slovenca. Kaj je neki storil »Narodu«, da ga je napravil za Jugoslovena? — — — Slovencev ni več! Po Ljubljani hodijo sami Jugosloveni in čudom zro v Knaflovi ulici na zadnje, ne ravno najboljše ostanke nekdanjih Slovencev, na »Slovenski Narod«. —

»Slovenski Narod« bo začel neki sejati zopet drugo žito. Že prva letina ga je oplašila. Zato bo zopet izpremenil seme.

Povratek zmagovalcev v pariški olimpijski tekmi. — Baš ko zaključujemo današnjo številko lista so dospeli iz Pariza olimpijski sokolski tekmovalci z olimpijskim prvakom Štukljem na čelu. Sprejeti so bili na kolodvoru od sokolske povorke in vojaške godbe ter številnega občinstva, ki je spremljalo zmagovalce do Nar. doma. Veseli as, da je dosegel olimpijski svetovni rekord Sokol Slovenec Štukelj. Med občinstvom se je z nevoljo opažalo, da je dala celi prireditvi zopet znana neizogibna klika svoje strankarsko obilježje, kar je tudi brezdvomno vzrok, da udeležba ni bila taka, kot bi jo bil zmagovalec zaslužil.

Gospodarstvo

Obilnost sladkorne pese v Jugoslaviji. Beograjska »Samouprava« poroča, da postoje najboljši izgledi, da se bo letos pridelalo v naši državi zelo veliko sladkorne pese. Ne samo, da je letos nasajena s tem važnim hranilnim produktom mnogo večja površina zemlje,. marveč so zanj tudi klimatične razmere jako povoljne. Ako ne bo klimatičnih nezgod, bo produkcija pese letos zelo obilna, tako da se bo naša državna potreba ne samo lahko popolnoma krila z domačim sladkorjem, marveč se ga bo znatna količina celo lahko izvažala. — To poročilo je gotovo zelo razveseljivo. Radovedni smo, če bo obilnost sladkorne pese povzročila tudi nazadovanje v cenah sladkorja, kar bi bilo razumljivo in kar bi zlasti naše gospodinje z zadovoljstvom pozdravljale.

Koliko je vreden dinar?

	Ta teden	Prejšnji teden
	dinarjev	
100 švic. frankov stane	1558·—	1544·—
100 franc. frankov „	437·50	440·—
100 laških lir „	366·50	365·50
100 čeških kron „	250·50	251·75
100 avstrijskih kron „	0·12075	0·1208
100 ogrskih kron „	0·094	0·1084
100 bolg. levov „	62·32	62·—
100 dolarjev „	8400·—	8400·—
100 angl. funtov „	37225·—	36860·—

Curiška borza.

	23. julija	15. julija
	švicarskih frankov	
100 dinarjev je stalo	6·475	6·45
100 franc. frankov „	28·07	28·20
100 laških lir „	23·50	23·65
100 čeških kron „	16·135	16·25
100 avstrijskih kron „	0·00765	0·0077
100 ogrskih „ „	0·0069	0·0068
100 bolg. levov „	4·—	4·10
100 dolarjev „	543·—	549·—
100 angl. funtov „	2394·—	2395·—

Tajinstveni morilec deklet.

(Pravica ponatisa pridržana.)

(Nadaljevanje.)

Mož s krinko se dvigne.

»Jim, sedaj si dokazal, da si le v nepremišljenosti ravnal tedaj, ko si hotel umoriti Molly Gordon. Uboga deklica te je s svojo prošnjo rešila gotove smrti, dasi je komaj mogla govoriti. Saj je bilo še prav dobro videti od krvi podplute sledove tvojih rok na njenem vratu. Ali mi hočeš obljubiti, da ne boš nikdar več tako nepremišljeno ravnal z ubogo deklico?«

Jim dvigne desno roko in reče:

»Gospod, roka se mi naj posuši, če bi tudi le en prst dvignil proti njej. Tega, da je za mene, svojega smrtnega sovražnika prosila milosti, ne, tega ji nikdar ne pozabim. Da, prav hrepenim po trenotku, ko ji bom mogel dokazati, da ima odslej v meni svojega zaščitnika.«

»Slednjega niti treba ni,« odvrne mož s krinko.

»Ona je Tomova nevesta, ki jo je tedaj iztrgal iz tvojih rok. Tudi nad njim se ne smeš maščevati ter mi tudi to obljubi!«

»Prav rad, gospod!«

»Dobro, potem je tvoja kazen s tem končana. Prost si, moraš pa še dotlej ostati na podmornici, dokler ne obračunimo z Elizo. Odpuščam ti, Jim, kar se je zgodilo, je sedaj pozabljeno!«

Kako čudovita je bila moč, ki jo je imel tajinstveni mož. »Edvard, Ben, z vama se imam še o marsičem pogovoriti!«

Jim odide iz sobe ter se počasi oddalji po hodniku. Pri misli na Elizo mu žare oči maščevalnosti. Oh, če bi se je mogel maščevati nad njo! Tedaj ga pa iz njegovih misli vzbudi lahek vzklik. Na klopi v hodniku sedi Molly, naslonjena na Toma, ki ne gleda preveč prijazno bližajočega se Jima. Toda čudno! Strašni Jim se ponižno odkrije in se počasi približa klopi.

»Nič se ne bojte, gospodična!« reče Jim prijazno, »pred menoj vas ni treba več biti strah, o ne, preje se dam razrezati na drobne kose, kakor da bi še enkrat nameril svojo roko proti vam. Toda zahvalil bi se vam rad, da ste prosili za moje borno življenje, tega vam svoj živ dan ne pozabim!«

Molly se oddahne, — saj se je preje močno prestrašila, ko je zagledala Jima, čeprav je bil Tom poleg nje. Vprašujoče upre sedaj Jim svoje oči vanjo.

»Da, tako je, gospodična!« nadaljuje Jim. »Eliza me je tedaj naščuvala, — kača, da sem bil brez uma, — toda kaj takega se ne bo nikdar več pripetilo, in če bi se vam kedaj kdo preveč približal, bo imel opravka z menoj.«

Molče stoji Tom poleg Molly, ki se očividno čudi izpremembi svojega najhujšega protivnika.

»Odpustite mi, gospodična!« prosi Jim plašno.

Molly mu ponudi svojo drobno desnico.

»Prav rada storim to,« reče s tihim, sladko donečim glasom, »saj sem nekoč...«

Naenkrat pa obmolkne; kajti Tom nikakor ne sme vedeti, kaj je bilo nekoč med njo in Jimom.

Jim dvigne podano mu desnico k ustnicam in jo s spoštljivim strahom poljubi.

»Iskrena vam hvala, gospodična!« dê Jim iskreno, »iz mene ste napravili popolnoma drugega človeka.«

Potem se obrne k Tomu in mu prijazno reče:

»In tudi vas prosim odpuščanja. Saj smo skupaj prestali na podmornici smrtno nevarnost, če bi bili prišli k meni, bi bil tudi jaz šel z vami iskat razpoklino, na to se morete zanesti!«

Tom seže v ponujeno mu desnico. Saj mu je znano, da je Jim možakar, ki se ne boji smrti. In tako si stoji nasproti trojica, ki si je bila doslej sovražna, pobotana — da celo v prijateljskih odnošajih.

»Elizo so našli,« reče sedaj Jim.

»Kaj?« vzklikneta Tom in Molly hkratu.

»Ben jo je zasledil,« nadaljuje Jim in škripljе z zobmi, »Jak jo privede semkaj.«

»Oh potem je izgubljena!« šepne Molly.

»Seveda,« pritrdi Jim, »toda za Elizo se ne trudite, gospodična; nje ne more nihče rešiti in tudi ne zasluži. Jak je rekel, da mora umreti in on navadno drži svojo besedo. Še danes se čudim, da mi je na vašo priprošnjo prizanesel. Da, prav razkošno in v največjem sijaju živi sedaj Eliza, še celo ljubimca si je dobila, s katerim se hoče v kratkem poročiti. Oh, iz tega nastane najbrže še prav zabavna poroka!«

Zaslišanje Ellene.

Na ubogi Elleni se je docela uresničil pregovor, da mora tisti, ki je nedolžen, največ trpeti.

Naslednji dan po Williamovem odhodu ji je bilo dostavljeno povabilo, da se ima zglasiti pri policijskem oblastvu v Pertu, pod čegar okrožje je spadalo njeno posestvo. Naravno, da je bila njena mati vsled tega vsa iz sebe. Že ukaza, da se ima aretirati njen nečak, si ni mogla tolmačiti, še manj pa dejstva, da je njena Ellen, kateri se vendar niti najmanjšega prestopka ne more očitati, prejela vabilo policijskega oblastva. In sedaj jo še ovira bolehnost, da ne more spremiti svoje ljubljenke k zaslišanju.

Prav v zgodnjih dopoldanskih urah se že pripelje mlada gospodarica s svojo kočijo v Pert pred sodnijo. Ellen izstopi in se poda v spremstvu službujočega uradnika v sobo, kjer se ima izvršiti njeno zaslišanje. Ko vstopi v sobo, zapazi takoj policijskega uradnika, ki je prišel v njen gradič s poveljem, da ima aretirati Williama, in nekaj višjih uradnikov, od katerih jo eden uljudno povabi, da naj sede. Brez dvoma je nenavadna lepota mlade posestnice iznenadila uradnike, vsaj zdelo se je, da kar ne morejo prav pričeti z zaslišanjem. Končno ukaže policijski komisar uradniku, da prične z zapisnikom, potem pa se obrne k Elleni, ki se dvigne s sedeža ter se z očarujočo dostojanstvenostjo približa k mizi zaslišujočega komisarja.

»Gospodična Ellen Morris, kajne?«

Ellen pritrdi.

»Vi imate večje posestvo ob reki Tay, ki ste je podedovali po pokojnem lastniku S — — —?«

Zopet pritrdi Ellen z rahlim priklonom.

»Pred nekaj dnevi je prišel k vam na obisk vaš bratranec William Morris, — trgovec v Londonu?«

»Da!« reče Ellen in lahno zardi.

»Radi raznih okoliščin je bil gospod Morris nečesa osumljen. — Iz Londona je dospel ukaz, da ga moramo aretirati. Ali vam je bilo to znano, gospodična Morris?«

»Ne, gospod komisar!«

Stari uradnik pozorno motri njene čudovito lepe modre oči, ki resno in odkritosrčno zro vanj. Komisar je poznavalec človeške duše. En pogled ga uveri, da govori Ellen Morris golo resnico.

»Zakaj pa ste ovirali policijske organe, ki so imeli izvesti aretacijo?« vpraša očitajoče. »Zakaj ste se na mah pojavili pred sobo svojega bratranca. Kako nam hočete to raztolmačiti?«

Obraz lepe deklice postane škrlatasto rdeč. Proseče upre svoje modre oči v policijskega komisarja; iz pogleda njenih oči je komisarju takoj jasna njena nema prošnja. —

»Prav žal mi je, gospodična Morris, da moram vztrajati na odgovoru, toda — —«

Komisar pomenljivo pogleda ostale uradnike, ki takoj na to odidejo iz sobe. Policijski komisar je sedaj sam z Elleno, katera ga s hvaležnim pogledom nagradi za izkazano ji rahločutje.

»Sedaj morete govoriti, gospodična Morris!« uljudno pozove Ellen.

»William Moris je — — — je — — — moj zaročenec!«

»Ah — — —« dê komisar osupnjeno, »in tedaj — tedaj — ste prišli iz njegove sobe — ravno ko sta prišla stražnika?«

M. J.—P.

Odgovorni urednik Anton Brandner.
Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.
Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.

Oglašajte v Novi Pravdi!

Tone Malgaj
Pleskar za stavbe in pohištvo, lakiranje voznih koles v ognju. Sobni slikar. Specijelni oddelek za črkoslikarstvo na steklo, pločevino, zid, les itd.
Delavnice: Kolodvorska ul. 6, Celovška cesta 121.
Naročila se sprejemajo v Kolodvorski ulici štev. 9.

Brzo-brzo na vlak v CELJE
v veletrgovino
R. Stermecki
kjer kupite letos
sukno za moške in volneno za ženske obleke, belo, pisano in rujavo platno, kakor tudi vso drugo manufakturno robo po čudovito nizkih cenah v **veletrgovini R. Stermecki, Celje.**
Trgovci engros-cene. — Cenik zastonj!

Edini tihi pisalni stroj L. C. Smith & Bros Mod. 8 brez najmanjšega ropota.
Zastopstvo:
LUD. BARAGA, Ljubljana Šelenburgova ulica 6|I.

NENADKRILJIVO
pač ni nobeno
BLAGO
priznano pa jo, da ima naša prava domača KOLINSKA cikorija zelo prijeten okus, prav lepo barvo in izredno dobro kakovost — torej zasluži, da se vporablja v vsaki slovenski rodbini.

Vse pisalne, risalne in šolske potrebščine dobite najceneje v papirni trgovini
Miroslav Bivic, Ljubljana
Sv. Petra cesta štev. 29.
- Lastna knjigoveznica -
Velika zaloga šolskih zvezkov, map in blokov.

Trboveljski premog in drva
dobavlja
Družba ILIRIJA, Ljubljana, Kralja Petra trg 8.
Telefon 220. **Plačilo tudi na obroke.** Telefon 220.

Kar ne veš vprašaj
Univerzitetni Informativni Biro
„ARGUS“
Knez Mihailova ul. 35. Tel. 6-25
BEOGRAD
(Pasaž Akademije Nauka.)

Najcenejše kupite manufakturno blago **v trgovini**
Franc Rozman
CELJE, Glavni trg štev. 8.

Štefan Ferant
urar državnih železnic
Celje, Dečkov trg št. 3
priporoča svojo urarsko in zlatarsko obrt. — Cene solidne.

Priporoča se tvrdka
JOSIP PETELINC
LJUBLJANA, Sv. Petra nasip 7.
Blizu Prešernovega spomenika.
Najboljši šivalni stroji Gritzner v vseh opremah za rodbinsko rabo in **Adler** za obrtniško rabo. Istotam potrebščine za krojače, šivilje, čevljarje, sedlarje, toaletne vezenine, kravate, čipke, nogavice, razne bombaže **sukance,** svile v niti, **jedilno orodje, alpaka,** aluminij, **žlice, vilice, noži, škarje, britve,** razne palice, nahrbtniki, **igle** za vse sisteme **šivalnih strojev** ter njihovi posamezni deli. — Popravila šivalnih strojev se sprejmejo. **Pouk v vezenju, krpanju** perila in nogavic **na stroje brezplačno.** Večletna garancija za šivalne stroje.
Cene najnižje. Postrežba točna.

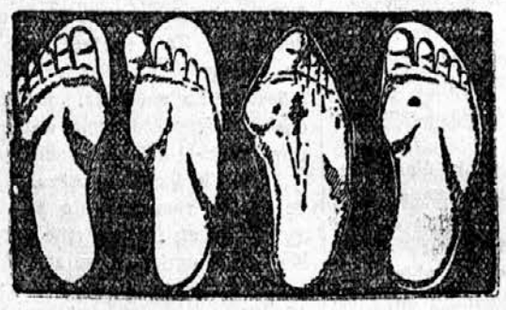
Franc Szantner
Ljubljana, Šelenburgova ul. 1
specijalist za ortopedična in anatomična obuvala in trgovec s čevlji, sprejema tudi vsa popravila.

Očala, ščipalci
ure, zlatnino najbolje kupite pri
Fr. P. Zajec,
izprašan optik in urar
Ljubljana, Stari trg št. 9.
Stekla natančno po zdravniških predpisih.

Popolnoma varno naložite denar v
Ljubljansko posojilnico
r. z. z o. z.
v novo preurejenih prostorih v Ljubljani, Mestni trg štev. 6.
Hranilne vloge in vloge na tekoči račun obrestuje po 8%
ter jih izplačuje **takoj brez odpovedi.** Večje vloge z odpovednim rokom obrestuje tudi višje po dogovoru.
Vlagateljem so poštne položnice na razpolago, da nimajo s pošiljanjem denarja stroškov.
Posojila daje le proti popolni varnosti proti vknjižbi na hiše in posestva ter proti poroštvu. Daje trgovske kredite ter sprejema cesije in inkaso faktur.

Jugoslovanski kreditni zavod
v Ljubljani, Marijin trg št. 8., reg. zadr. z o. z.
sprejema vloge na knjižice in plača čistih
7%
obresti brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Za večje in stalne vloge kakor tudi za vloge v tekočem rač. obrestovanje po dogovoru.
Podeljuje kratkočasne trgovske in personalne kredite najkulantneje.

AVTO-VOZI BREZ BENCINA!
JUGO-HAG
LJUBLJANA
BOHORIČEVA 24
TELEFON 560

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA
Dunajska cesta štev. 4
(v lastni stavbi).
Kapital in rezerve Din 18,300.000.
Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.
Brzojavi: Trgovska. Tel.: 139, 145, 458.
Podružnice: Maribor, Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica
Ekspoziture: Konjice, Meža-Dravograd

Konfekcijska trgovina O. BERNATOVIČ Ljubljana, Mestni trg 5.